

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 14.06.1977, sp. zn. 5 Tz 69/77, ECLI:CZ:NS:1977:5.TZ.69.1977.1

Číslo: 47/1978

Právní věta: Pod pojmom opustenie dieťaťa podľa § 212 odst. 1. Tr. zák. treba rozumieť konanie, následkom ktorého je dieťa, neschopné samo si pomôcť, ponechané svojmu osudu, teda prerušenie starostlivosti o dieťa za takých okolností, keď vzniká pre dieťa nebezpečenstvo ujmy na zdraví alebo smrti. Takúto ochranu má mať predovšetkým dieťa útleho veku, ktoré nie je schopné vlastnými silami čeliť nepriaznivej situácii, v ktorej sa ocitlo. Ale môže ísť aj o staršie dieťa, ak pre svoju nesamostatnosť, ako aj podmienky prostredia, kde zostalo opustené, nie je schopné samo sa vymaniť z hroziaceho nebezpečenstva. Pojem vystavenie dieťaťa nebezpečenstvu smrti alebo ublíženiu na zdraví podľa § 212 odst. 1 Tr. zák. treba vykladať ako stav nebezpečenstva, pri ktorom záchrana dieťaťa je vystavená len náhode, aj vtedy, ak dieťa mohlo byť zavarované inou osobou, avšak nie je isté, či sa táto osoba dieťaťa skutočne ujme a poskytne mu potrebnú pomoc.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 14.06.1977

Spisová značka: 5 Tz 69/77

Číslo rozhodnutí: 47

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Opuštění dítěte

Předpisy: 140/1961 Sb. § 212 odst. 1
§ 213 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 47/1978 sb. rozh.

Pod pojmom opustenie dieťaťa podľa § 212 odst. 1. Tr. zák. treba rozumieť konanie, následkom ktorého je dieťa, neschopné samo si pomôcť, ponechané svojmu osudu, teda prerušenie starostlivosti o dieťa za takých okolností, keď vzniká pre dieťa nebezpečenstvo ujmy na zdraví alebo smrti. Takúto ochranu má mať predovšetkým dieťa útleho veku, ktoré nie je schopné vlastnými silami čeliť nepriaznivej situácii, v ktorej sa ocitlo. Ale môže ísť aj o staršie dieťa, ak pre svoju nesamostatnosť, ako aj podmienky prostredia, kde zostalo opustené, nie je schopné samo sa vymaniť z hroziaceho nebezpečenstva.

Pojem vystavenie dieťaťa nebezpečenstvu smrti alebo ublíženiu na zdraví podľa § 212 odst. 1 Tr. zák.

treba vykladať ako stav nebezpečenstva, pri ktorom záchrana dieťaťa je vystavená len náhode, aj vtedy, ak dieťa mohlo byť zavarované inou osobou, avšak nie je isté, či sa táto osoba dieťaťa skutočne ujme a poskytne mu potrebnú pomoc.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR zo 14. júna 1977 sp. zn. [5 Tz 69/77.](#))

Rozsudkom Okresného súdu v Nitre z 31. mája 1976 sp. zn. 5 T 100/76 bola obvinená H. S. uznaná za vinnú z trestného činu opustenia dieťaťa podľa § 212 odst. 12 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že ako matka maloletých detí I., nar. v roku 1974, K. nar. v roku 1971, I. nar. v roku 1969, K. nar. v roku 1963, R. nar. v roku 1967 a R. nar. v roku 1961, o ktoré sa mala starať, keďže otec detí je vo výkone trestu odňatia slobody, 3. februára 1976 odišla zo svojej domácnosti, pričom deti zanechala bez dozoru dospelaj osoby, bez zabezpečenia stravy, ošatenia a ostatných životných potrieb; po piatich dňoch sa na jeden deň vrátila, avšak opätovne deti zanechala bez akéhokoľvek zaopatrenia a vrátili sa domov až 23. februára 1976; po celý čas boli deti hladné, špinavé, bosé, nedostatočne oblečené a stravu si zaopatrovali žobraním od miestnych obyvateľov, takže im hrozilo nebezpečenstvo ublíženia na zdraví alebo smrti.

Za tento trestný čin bol obvinenej podľa § 212 odst. 1 Tr. zák. uložený trest odňatia slobody v trvaní 15 mesiacov so zaradením do prvej nápravno-výchovnej skupiny.

Na základe odvolania Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 9. novembra 1976 sp. zn. 9 To 452/76 prvostupňový rozsudok zrušil, konanie obvinenej právne hodnotil ako trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 213 odst. 2 Tr. zák. a uložil jej trest odňatia slobody v trvaní 12 mesiacov so zaradením do prvej nápravno-výchovnej skupiny.

Najvyšší súd SSR na základe sťažnosti pre porušenie zákona generálneho prokurátora SSR, podanej proti rozsudku krajského súdu v neprospech H. S., napadnutý rozsudok zrušil a krajskému súdu prikázal vec znova prejednať a rozhodnúť.

Z odôvodnenia:

Názor krajského súdu, že čin obvinenej vyčerpáva pojmové znaky len trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 213 odst. 2 Tr. zák., a nie trestného činu opustenia dieťaťa podľa § 212 odst. 1 Tr. zák. preto, že išlo prevažne o staršie deti až do veku 15 rokov, ktoré sa mohli starať o seba a o menších súrodencov, neobstojí.

Trestný čin opustenia dieťaťa podľa § 212 odst. 1 Tr. zák. spácha ten, kto upustí dieťa, o ktoré má povinnosť sa starať a ktoré si samo nemôže zadovážiť pomoc, a vystaví ho tým nebezpečenstvu smrti alebo ublíženia na zdraví. Po objektívnej stránke pod pojmom opustenie dieťaťa treba rozumieť konanie páchatela, ktorým je dieťa, neschopné si samo pomôcť, ponechané svojmu osudu, teda prerušenie starostlivosti o dieťa za takých okolností, keď vzniká pre dieťa nebezpečenstvo ujmy na zdraví alebo smrti. Takúto ochranu má mať predovšetkým dieťa útleho veku, ktoré nie je schopné vlastnými silami čeliť nepriaznivej situácii, v ktorej sa nechádza. Ale potrebuje ju aj staršie dieťa, ak vzhľadom na stupeň svojho telesného i duševného vývoja a na svoju nesamostatnosť, ako aj na podmienky prostredia, kde zostalo opustené, nie je schopné samo sa vymaniť z hroziaceho nebezpečenstva. Pod pojmom vystavenie dieťaťa nebezpečenstvu smrti alebo ublíženia na zdraví treba chápať taký stav nebezpečenstva dieťaťa, pri ktorom je jeho záchrana vystavená len náhode. Tá istá situácia nastáva aj vtedy, ak dieťa mohla zbadať iná osoba, ale nie je isté, či sa táto osoba dieťaťa skutočne ujme a poskytne mu potrebnú pomoc. Po subjektívnej stránke sa požaduje úmyselné konanie (§ 3 odst. 3 Tr. zák.), pričom úmysel musí zahŕňať aj ohrozenie dieťaťa na živote alebo na zdraví.

V konaní obvinenej boli dané všetky pojmové znaky trestného činu podľa § 212 odst. 1 Tr. zák. po objektívnej i subjektívnej stránke.

Z dokazovania vykonaného na hlavnom pojednávaní pred okresným súdom totiž vyplynulo, že obvinená svoje deti zanechala doma bez akejkoľvek pomoci počas takmer celého mesiaca februára 1976, bez stravy a oblečenia, v zime, chatrči, kde sa nachádzali potkany. Tým vzniklo u nich nebezpečenstvo prechladnutia a v dôsledku toho, že hladovali (jedli len to, čo si vyžobrali) a mohli byť v chatrči napadnuté hlodavcami, mohli ochoriť prípadne aj smrteľne. Svedok J. U. videl štyri deti obvinenej vo februári 1976 pri autobusovej zastávke, keď bol 5-stupňový mráz, nedostatočne oblečené a bosé.

Záver krajského súdu, že deti boli prevažne staršie až do veku 15 roku, nie je v súlade s vykonaným dokazovaním. Dieťa I. malo 2 roky, dieťa K. 5 rokov, dieťa I. 7 rokov, dieťa R. 9 rokov a iba deti K. a R. mali viac ako 10 rokov. Avšak dievča R. je podľa tvrdenia svedka J. U. debilné a nie je schopné sa postarať o súrodencov.

Preto nie je na mieste čin obvinenej právne hodnotiť ako trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 213 odst. 2 Tr. zák., vidieť v ňom len úmyselné vyhýbanie sa plneniu zákonnej vyživovacej povinnosti a pritom nehodnotiť to, že obvinená na dlhší čas opustila svoje deti a zanechala ich v takej situácii, ktorá mohla zapríčiniť vznik následkov uvedených v § 212 odst. 1 Tr. zák. Jednočinný súbeh uvedených trestných činov nepripadá do úvahy, pretože konanie popísané v § 213 odst. 2 Tr. zák. je už zahrnuté v ustanovení § 212 odst. 1 Tr. zák.